

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.001.02.2021

**Pan
Roland Budnik
Dyrektor
Gdańskiego Urzędu Pracy w Gdańsku**

ul. Lastadia 41
80-880 Gdańsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/001 Wykonanie budżetu państwa w 2020 r. – wykorzystanie dotacji celowej z Funduszu Pracy na pożyczki bezzwrotne na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i działalności gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowej lub podmiotu prowadzącego działalność pożytku publicznego oraz na dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną niezatrudniającą pracowników.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gdański Urząd Pracy w Gdańsku, ul. Lastadia 41, 80-880 Gdańsk (dalej: „Urząd Pracy”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Roland Budnik, Dyrektor Gdańskiego Urzędu Pracy, od 1 października 1991 r., (dalej: „Dyrektor Urzędu”) (akta kontroli str. 3-4)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Agnieszka Zamorska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/13/2021 z 01.02.2021 r. 2. Renata Jabłonowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/18/2021 z 05.02.2021 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny – pod względem legalności, gospodarności i rzetelności – wykorzystania przez Urząd Pracy dotacji celowej z Funduszu Pracy na: – pożyczki bezzwrotne na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy, (dalej: „pożyczki mikroprzedsiębiorcy”), – pożyczki bezzwrotne na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowej lub podmiotu prowadzącego działalność pożytku publicznego, (dalej: „pożyczki organizacji pozarządowej”), – dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną niezatrudniającą pracowników, (dalej: dofinansowanie”).
Zakres kontroli	Ocenie podlegały działania Urzędu Pracy związane z wykorzystaniem ww. dotacji. Podstawą sformułowania oceny były działania kontrolne obejmujące analizę wykorzystania ww. dotacji. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. Opis ustalonego stanu faktycznego.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie przez Urząd Pracy otrzymanej w 2020 r. ⁴ z Funduszu Pracy dotacji celowej na pożyczki bezzwrotne na
--------------	--

¹ Od 1 października 1991 r. do 14 marca 2000 r. Kierownik Rejonowego Biura Pracy w Gdańsku, od 15 marca 2000 r. Kierownik Powiatowego Urzędu Pracy w Gdańsku, a następnie Dyrektor Urzędu.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy, pożyczki bezzwrotne na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowej lub podmiotu prowadzącego działalność pożytku publicznego oraz na dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną niezatrudniającą pracowników.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Stwierdzone nieprawidłowości, polegające na opóźnieniu o trzy dni wypłaty dwóch z 40 badanych pożyczek udzielonych, na podstawie art. 15zzda ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁵ oraz na opóźnieniu od jednego do 32 dni, w przypadku 17 z badanych 40 wniosków, wypłat kolejnych rat dofinansowania, udzielonego na podstawie art. 15zzc ustawy o COVID-19, nie miały wpływu na wykorzystanie dotacji.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

W Urzędzie Pracy w kontrolowanym okresie realizacją zadań oraz koordynacją działań związanych z obsługą i realizacją wniosków o pożyczki, o których mowa w art. 15zzd i art. 15zzda ustawy o COVID-19, a także wniosków o dofinansowanie, o których mowa w art. 15zzc ustawy o COVID-19, zajmował się Dział Programów Rynku Pracy⁶.

W okresie objętym kontrolą do Urzędu Pracy nie wpłynęły skargi z tytułu opóźnień w rozpatrywaniu wniosków o pożyczki lub dofinansowanie, czy też wypłaty tych form wsparcia.

Urząd Pracy zapewnił możliwość składania wniosków o pożyczki i dofinansowanie w siedzibie poprzez wrzutnię wystawioną w przedsionku Urzędu.

(akta kontroli str. 62, 159-190)

1. Pożyczka bezzwrotna ze środków Funduszu Pracy na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy

1.1. Urząd Pracy otrzymał w 2020 r. z Funduszu Pracy na działania wskazane w art. 15zzb-15zze i art. 15zze² ustawy o COVID-19, środki w wysokości 295 092,9 tys. zł.

Na pożyczki mikroprzedsiębiorcy, Urząd Pracy przeznaczył w 2020 r. kwotę w wysokości 197 432,4 tys. zł i wypłacił na ten cel 197 166,0 tys. zł⁷.

(akta kontroli str. 58-61)

Do 31 grudnia 2020 r. do Urzędu Pracy wpłynęło 44 072 wniosków o pożyczkę mikroprzedsiębiorcy na podstawie art. 15 zzd ustawy o COVID-19, w tym 31 982 (72,57%) w postaci elektronicznej⁸ i 12 090 (27,43%) – w postaci papierowej⁹.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. rozpatrzono 43 917¹⁰ (99,65%) wniosków, w tym:

⁴ Analizą objęto również działania wcześniejsze i późniejsze dotyczące ustawy budżetowej na rok 2020 z dnia 14 lutego 2020 r. (Dz. U. poz. 571, ze zm.). W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2017-2019, okres kontroli objął również te lata.

⁵ Dz. U. poz. 1842, ze zm., dalej: „ustawa o COVID-19”.

⁶ Ponadto realizacją wniosków, na podstawie suplementu do zakresu czynności, zajmowali się pracownicy innych działów m.in. tj.: Dział Marketingu i Współpracy z Pracodawcami, Dział Pośrednictwa Pracy i Poradnictwa Zawodowego, Centrum Rozwoju Talentów, Dział Organizacji i Informatyki, Dział Zatrudniania Cudzoziemców.

⁷ Po uwzględnieniu zwrotów na konto Urzędu Pracy w kwocie 266,4 tys. zł.

⁸ Dokument elektroniczny opatrzone podpisem kwalifikowanym (w tym osobistym) lub zaufanym.

⁹ Dokument opatrzone własnoręcznym podpisem.

¹⁰ 155 wniosków wpłynęło pod koniec grudnia 2020 r. i rozpatrzono je w styczniu 2021 r.

- 31 945 (72,74%) złożonych w postaci elektronicznej i 11 972 (27,26%) w postaci papierowej,
- zaakceptowano 39 505 (89,95%) wniosków, a 4 412 (10,05%) rozpatrzono negatywnie¹¹,
- 27 wniosków złożono w kwietniu 2020 r. przez mikroprzedsiębiorców, którzy nie zatrudniają i nigdy nie zatrudniali pracowników¹².

(akta kontroli str. 52-55)

W Urzędzie Pracy według stanu na 31 grudnia 2020 r. podpisano 39 505 umów o pożyczkę mikroprzedsiębiorcy na kwotę 197 452,4 tys. zł. Saldo zobowiązań z tytułu ww. umów wynosiło 20,0 tys. zł. i wynikało z faktu, że cztery umowy zostały podpisane pod koniec roku¹³.

Umorzenie pożyczki mikroprzedsiębiorcy, o którym mowa w art. 15zzd ust. 7 ustawy o COVID-19 przeprowadzano z wykorzystaniem systemu Syriusz Std (dalej: „system”). System automatycznie sprawdzał po upływie trzech miesięcy od udzielenia pożyczki, czy przedsiębiorca spełnił warunki umorzenia. Weryfikował dane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej¹⁴ oraz Krajowym Rejestrze Sądowym¹⁵ i określał status pożyczki (do umorzenia/do zwrotu/do wyjaśnienia). Wnioski były umarzane w systemie. Raport dotyczący umorzonych pożyczek przekazywano do Działu Finansowo – Księgowego. Informację o umorzeniu pożyczki umieszczano na stronie internetowej Urzędu Pracy¹⁶.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w Urzędzie Pracy zweryfikowano 39 191 umów, w tym 39 036 umów zawartych do 31 sierpnia 2020 r. tj. 99,60%. W wyniku weryfikacji umorzono 39 161 (99,92%) pożyczek mikroprzedsiębiorcy na kwotę 195 649,3 tys. zł, a w stosunku do 30 (0,08%) umów warunek będący podstawą umorzenia pożyczki nie został spełniony.

(akta kontroli str. 50-51, 159-220)

Należności z tytułu pożyczek wyniosły, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., 1 478,3 tys. zł, w tym 0,8 tys. zł stanowiły zaległości. Na konto Urzędu Pracy do dnia 31 grudnia 2020 r. wpłacono środki z tytułu spłaty pożyczek w kwocie 266,4 tys. zł.

W przypadku niewywiązania się z warunków zawartej umowy, pracownik Działu Programów Rynku Pracy wysyłał do przedsiębiorcy pismo wraz z harmonogramem spłat za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. W przypadku zaistnienia opóźnień w spłacie poszczególnych rat, informowano telefonicznie o konieczności spłaty kolejnej raty. W przypadku opóźnienia w spłacie co najmniej dwóch rat, wysyłano wypowiedzenie umowy, określając 30-dniowy termin na zapłatę pozostałej należności. W Urzędzie Pracy nie wystąpiły dotychczas przypadki przekazania sprawy na drogę postępowania sądowego.

(akta kontroli str. 58, 159-190, 204-220)

¹¹ Negatywnie oznacza wnioski rozpatrzone, ale niezaakceptowane do wypłaty pożyczki, np. z powodu niespełniania wymogów, czy też złożenia wniosku do niewłaściwego powiatowego urzędu pracy.

¹² Urząd Pracy nie posiadał w późniejszym okresie, tj. od maja do grudnia 2020 r., informacji o liczbie wniosków złożonych przez mikroprzedsiębiorców, którzy nie zatrudniają i nigdy nie zatrudniali pracowników, w związku ze zmianą formularzy wniosków, w następstwie zmian wprowadzonych w ustawie o COVID-19, ustawą z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695, ze zm.).

¹³ Lista wypłat, utworzona w dniu 31 grudnia 2020 r. i przekazana do wypłaty do Działu Finansowo - Księgowego w dniu 4 stycznia 2021 r. dotyczyła czterech pożyczek w kwocie po 5,0 tys. zł każda. Zaksięgowano ją z datą 31 grudnia 2020 r.

¹⁴ Dalej: „CEIDG”.

¹⁵ Dalej: „KRS”.

¹⁶ <https://gdansk.praca.gov.pl/sprawdz-czy-twoja-pozyczka-jest-juz-umorzona>.

1.2. Badanie 10¹⁷ z 4 412 niezaakceptowanych do udzielenia wsparcia wniosków o pożyczkę mikroprzedsiębiorcy wykazało, że:

- rozpatrzono je w terminie od dwóch do 29 dni od dnia wpływu,
- wnioskodawców powiadomiono niezwłocznie o braku akceptacji wniosku, tj. w tym samym lub kolejnym dniu od dnia rozpatrzenia wniosku,
- brak akceptacji wniosku był uzasadniony i wynikał m.in. ze złożenia wniosku do niewłaściwego Urzędu, ponownego złożenia wniosku, złożenia wniosku przez nieuprawniony podmiot (małego przedsiębiorcę), czy braków formalnych wniosku tj. brak załączonej umowy pożyczki, błędny numer rachunku bankowego.

(akta kontroli str. 63-64, 144-150)

1.3. Badanie 10¹⁸ ze 155 nierozpatrzonych na dzień 31 grudnia 2020 r. wniosków o pożyczkę mikroprzedsiębiorcy wykazało, że wnioski pozostawały bez rozpatrzenia¹⁹ od jednego do 17 dni od daty wpływu, z powodu złożenia ich pod koniec roku. Rozpatrzono je w miesiącu styczniu 2021 r. w terminach od pięciu do 29 dni od daty wpływu.

(akta kontroli str. 151-158)

1.4. Badanie 40²⁰ z 39 505 zaakceptowanych wniosków o pożyczkę mikroprzedsiębiorcy, w tym 20 złożonych w formie papierowej wykazało, że:

- a) rozpatrzono je najszybciej w dniu wpływu, najpóźniej w terminie do 29 dni;
- b) w każdej sprawie weryfikowano spełnianie kryterium przez wnioskodawcę (art. 15zzd ust. 1 ustawy o COVID-19) - sprawdzano zgodność danych zawartych we wniosku z CEIDG lub KRS i dokumentowano poprzez umieszczenie na wniosku adnotacji o zweryfikowaniu lub sprawdzeniu oraz załączenie wydruków ze stron internetowych KRS lub CEIDG;
- c) w każdej sprawie wypłata pożyczki nastąpiła w ciągu dwóch dni roboczych po zaakceptowaniu wniosku (§ 1 ust. 3 umowy pożyczki mikroprzedsiębiorcy);
- d) złożenie 20 badanych wniosków w formie papierowej wynikało z decyzji wnioskodawców;
- e) w przypadku 24 z 40 objętych badaniem umów o pożyczkę mikroprzedsiębiorcy podpisanych do 30 sierpnia 2020 r., zweryfikowano spełnianie warunku umorzenia w terminie od jednego do trzech dni po upływie trzech miesięcy od zawarcia umowy (art. 15zzd ust. 7 ustawy o COVID-19), w tym:
 - w przypadku spełnienia warunku (21 spraw) nie wysyłano informacji o umorzeniu pożyczki mikroprzedsiębiorcy (§ 3 ust. 2 umowy pożyczki mikroprzedsiębiorcy).

Dyrektor Urzędu wyjaśnił, że pracownicy Urzędu Pracy starali się informować o umorzeniu pożyczek telefonicznie, w miarę posiadanych zasobów kadrowych oraz dostępności przedsiębiorców. Rozmów telefonicznych nie dokumentowano. Dodatkowo na portalu internetowym pojawił się komunikat (10 lipca 2020 r.) informujący o warunkach umorzenia pożyczki, w tym o automatycznym charakterze umorzenia, po spełnieniu warunków określonych w przepisach. Jednocześnie poinformowano, że konieczność przyjęcia i bieżącego rozpatrywania nadzwyczajnie dużej liczby spraw w relatywnie krótkim terminie, przy jednoczesnym zachowaniu obowiązku informowania każdego wnioskodawcy o umorzeniu otrzymanej pożyczki spowodowała, że w dniu 22 października 2020 r. na stronie internetowej Urzędu Pracy

¹⁷ Dwa, które wpłynęły w kwietniu 2020 r. oraz po jednym z datą wpływu z poszczególnych miesięcy od maja do grudnia 2020 r.

¹⁸ Wszystkie z datą wpływu w grudniu 2020 r.

¹⁹ Na dzień 31 grudnia 2020 r.

²⁰ Po sześć z poszczególnych miesięcy od kwietnia do czerwca 2020 r., po cztery z poszczególnych miesięcy od lipca do listopada 2020 r., dwa z grudnia 2020 r.

zamieszczono codziennie aktualizowany wykaz przedsiębiorców, którym ww. forma wsparcia została umorzona, łącznie z pożyczkami umorzonymi do dnia 22 października 2020 r. Takie działanie było zgodne z wytycznymi Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej²¹ z dnia 23 lipca 2020 r.²²,

- w przypadku niespełnienia warunku umorzenia (trzy sprawy), pożyczkobiorcom przesłano harmonogram spłat po upływie 13, 28 i 43 dni od zweryfikowania, czy spełnili oni warunki umorzenia (§ 4 ust. 2 umowy pożyczki mikroprzedsiębiorcy). Zastępca Dyrektora Urzędu wyjaśniła, że w każdym z przypadków pracownicy kilkakrotnie usiłowali nawiązać kontakt telefoniczny. W jednej sprawie przed wysłaniem pisma, pracownik telefonicznie, próbował nawiązywać kontakt z wnioskodawcą. Brak kontaktu wpłynął na opóźnienie wysłania pisma do pożyczkobiorcy. W pozostałych dwóch sprawach wysłano maile z prośbą o kontakt i wyjaśnienia w sprawie, a następnie - wobec braku kontaktu - wysłano harmonogram spłat. Ponadto na opóźnienie miała wpływ duża ilość zweryfikowanych wniosków (wyплаты kwietniowe i majowe).

W przypadku dwóch spraw, w których pożyczkobiorcom przesłano harmonogram spłat, raty spłacano zgodnie z harmonogramem, a w jednej sprawie ratę za luty 2021 r. zapłacono z opóźnieniem. W związku z tym naliczono i zaewidencjonowano odsetki ustawowe za opóźnienie (§ 4 ust. 3 umowy pożyczki mikroprzedsiębiorcy). We wnioskach objętych badaniem nie wystąpiły przypadki opóźnienia w spłacie co najmniej dwóch rat, mogące być podstawą wypowiedzenia umowy pożyczki (§ 4 ust. 4 umowy pożyczki mikroprzedsiębiorcy).

(akta kontroli str. 65-143, 159-220, 338-342)

2. Pożyczka bezzwrotna ze środków Funduszu Pracy na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej/statutowej organizacji pozarządowej

2.1. Na pożyczki organizacji pozarządowej Urząd Pracy przeznaczył w 2020 r. ze środków otrzymanych z Funduszu Pracy, kwotę 516,8 tys. zł i wypłacił na ten cel 494,4 tys. zł²³.

(akta kontroli str. 58-61)

Do 31 grudnia 2020 r. do Urzędu Pracy wpłynęło 185 wniosków o pożyczkę organizacji pozarządowej na podstawie art. 15zzda ustawy o COVID-19, w tym 81 (43,78%) w postaci elektronicznej i 104 (56,22%) – w postaci papierowej.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. rozpatrzono 181²⁴ (97,84%) wniosków, w tym:

- 79 (43,65%) złożonych w postaci elektronicznej i 102 (56,35%) - w postaci papierowej,
- zaakceptowano 136 (75,14%) wniosków, a 45 (24,86%) rozpatrzono negatywnie.

(akta kontroli str. 56)

W Urzędzie Pracy według stanu na 31 grudnia 2020 r. podpisano 136 umów o pożyczki organizacji pozarządowej na kwotę 516,8 tys. zł. Saldo zobowiązań z tytułu podpisanych umów wyniosło zero zł.

²¹ Od dnia 6 października 2020 r. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, utworzone na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, Dz. U. poz. 1735 (dalej: „Ministerstwo”).

²² Opublikowanymi na stronie intranet.praca.gov, zgodnie z którymi „urząd może poinformować o umorzeniu pożyczek na swojej stronie internetowej w taki sposób, aby Pożyczkobiorca na podstawie tego komunikatu, mógł jednoznacznie stwierdzić, że jego pożyczka została umorzona”.

²³ Po uwzględnieniu zwrotów na konto Urzędu Pracy w kwocie 22,4 tys. zł.

²⁴ Cztery wnioski, które wpłynęły pod koniec 2020 r., rozpatrzono w styczniu 2021 r.

Umorzenie pożyczki organizacji pozarządowej, o którym mowa w art. 15zzda ust. 7 ustawy o COVID-19 przeprowadzano z wykorzystaniem systemu, który automatycznie sprawdzał, czy przedsiębiorca spełnił warunki do umorzenia pożyczki. Weryfikował on dane w KRS i określał status pożyczki (do umorzenia/do zwrotu/do wyjaśnienia). Wnioski były umarzane w systemie. Raport dotyczący umorzonych pożyczek przekazywano do Działu Finansowo – Księgowego. Informację o umorzeniu pożyczki umieszczano na stronie internetowej Urzędu Pracy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w Urzędzie Pracy zweryfikowano 82 umowy, w tym 60 umów zawartych do 31 sierpnia 2020 r. tj. 73,17%. W wyniku weryfikacji umorzono wszystkie pożyczki organizacji pozarządowych na kwotę 325,9 tys. zł.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. należności z tytułu pożyczek wyniosły 226,9 tys. zł. Nie odnotowano zaległości z tytułu spłaty pożyczek. Na konto Urzędu Pracy wpłacono środki w wysokości 22,4 tys. zł z tytułu spłaty pożyczek²⁵.

(akta kontroli str. 50-51, 58, 159-220, 298, 320-331)

2.2. Badanie 10²⁶ z 45 niezaakceptowanych do udzielenia wsparcia wniosków o pożyczkę organizacji pozarządowych wykazało, że:

- rozpatrzono je w terminie od trzech do 15 dni od dnia wpływu,
- wnioskodawców powiadomiono niezwłocznie o braku akceptacji wniosku, tj. w tym samym lub trzecim dniu od dnia rozpatrzenia wniosku,
- brak akceptacji wniosku był uzasadniony i wynikał m.in. z przekroczenia w poprzednim roku bilansowym 100,0 tys. zł przychodu, braku oświadczenia o osiągniętym przychodzie, ponownego złożenia wniosku lub złożenia go na nieprawidłowym formularzu.

(akta kontroli str. 63-64, 299-312)

2.3. Badanie czterech²⁷ wniosków nierozpatrzonych na 31 grudnia 2020 r. wykazało, że pozostawały bez rozpatrzenia²⁸ od trzech do 11 dni od daty wpływu, z powodu złożenia ich pod koniec roku. Rozpatrzono je w miesiącu styczniu 2021 r. w terminach od siedmiu do 21 dni od daty wpływu.

(akta kontroli str. 313-319)

2.4. W wyniku badania 40²⁹ ze 136 zaakceptowanych wniosków, w tym 20 złożonych w postaci papierowej ustalono, że:

- a) rozpatrzono je najszybciej w dniu wpływu, najpóźniej w terminie 28 dni;
- b) w każdej sprawie weryfikowano spełnianie kryterium przez wnioskodawcę (art. 15zzda ust. 1 i 3 ustawy o COVID-19) - sprawdzano zgodność danych zawartych we wniosku m. in. z KRS, ewidencją stowarzyszeń zwykłych, wysokość przychodu i kwotę wnioskowanej pożyczki, informacje na stronach internetowych wnioskodawców, dotyczące prowadzonej przez nich działalności³⁰. Czynności dokumentowano poprzez umieszczenie na wniosku adnotacji o zweryfikowaniu lub sprawdzeniu oraz załączenie wydruków m. in.

²⁵ Zwroty dotyczyły ośmiu ponownie zweryfikowanych wniosków, w których zawyżono kwotę pożyczki.

²⁶ Po dwa wnioski, które wpłynęły w lipcu, sierpniu, wrześniu i listopadzie 2020 r. oraz po jednym z października i grudnia 2020 r.

²⁷ Wg stanu na 31 grudnia nie rozpatrzono czterech wniosków o pożyczkę organizacji pozarządowych, wszystkie z datą wpływu w grudniu 2020 r.

²⁸ Na dzień 31 grudnia 2020 r.

²⁹ Po osiem z poszczególnych miesięcy od lipca do września 2020 r., pięć z października 2020 r., po cztery z czerwca i grudnia 2020 r., trzy z listopada 2020 r., w tym m. in. 10 wniosków złożonych przez parafie i przez trzy rodzinne ogródki działkowe.

³⁰ Gospodarczej lub statutowej organizacji pozarządowej lub podmiotu, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. z 2020 r. poz. 1057, ze zm.

- z KRS, Głównego Urzędu Statystycznego, kserokopii dokumentów dotyczących sposobu reprezentacji³¹;
- c) złożenie 20 badanych wniosków w formie papierowej wynikało z decyzji wnioskodawców;
 - d) w 38 z 40 objętych badaniem przypadkach wypłata pożyczek nastąpiła w ciągu dwóch dni roboczych po zaakceptowaniu wniosku, a w dwóch opóźnienie wyniosło trzy dni (§ 1 ust. 3 umowy pożyczki);
 - e) w przypadku 35 umów o pożyczkę, spełnianie warunku umorzenia zweryfikowano w terminie od jednego do sześciu dni, po upływie trzech miesięcy od zawarcia umowy (art. 15zzda ust. 7 ustawy o COVID-19). W pięciu sprawach nie upłynął jeszcze ww. okres;
 - f) nie wystąpiły przypadki umów, w których warunek umorzenia pożyczki nie został spełniony.

(akta kontroli str. 221-298, 320-351, 767-827)

3. Dofinansowanie z Funduszu Pracy dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną niezatrudniającego pracowników

3.1. Na udzielenie dofinansowania, Urząd Pracy przeznaczył w 2020 r. ze środków otrzymanych z Funduszu Pracy, kwotę w wysokości 32 971,6 tys. zł i wypłacił na ten cel 32 905,3 tys. zł³².

Do Urzędu Pracy do 31 grudnia 2020 r. wpłynęło 7 460 wniosków o dofinansowanie, na podstawie art. 15 zcz ustawy o COVID-19, w tym 5 607 (75,16%) wniosków w postaci elektronicznej i 1 853 (24,84%) w postaci papierowej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. rozpatrzono 7 457³³ złożonych wniosków (96,96%), w tym:

- 5 604 (75,15%) wniosków w postaci elektronicznej i 1 853 (24,85%) w postaci papierowej,
- zaakceptowano 6 463 z rozpatrzonych wniosków (86,67%), a 994 rozpatrzono negatywnie (13,33%).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., w Urzędzie Pracy podpisano 6 463 umowy o wypłatę dofinansowania na kwotę 32 971,6 tys. zł, a saldo zobowiązań z tytułu podpisanych ww. umów wyniosło zero zł.

(akta kontroli str. 50, 57-61)

W Urzędzie Pracy w okresie objętym kontrolą sprawdzano, czy przedsiębiorca prowadził działalność gospodarczą przez okres, na który otrzymał środki (§ 2 ust. 2 umowy o wypłatę dofinansowania). Weryfikację przeprowadzano każdorazowo przy wypłacie kolejnych transz, co odnotowywano na wydruku z CEIDG. W przypadku wypłaty ostatniej transzy w trakcie miesiąca, za który przysługiwało dofinansowanie, po jego zakończeniu również weryfikowano w CEIDG spełnienie ww. warunku i umieszczano stosowny zapis w systemie w zakładce dotyczącej danego wniosku.

W kontrolowanym okresie nie weryfikowano dodatkowo, czy przedsiębiorca nie przeznacza dofinansowania na pokrycie tej części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, która została sfinansowana z innych środków publicznych (§ 2 ust. 3 umowy o wypłatę dofinansowania).

Zastępca Dyrektora Urzędu wyjaśniła, że wnioskodawca na etapie składania wniosku oświadczał pod odpowiedzialnością karną, że zobowiązuje się przeznaczyć

³¹ Uchwał dotyczących powołania zarządu, zaświadczeń Wojewody Pomorskiego, czy dekrety Metropolity Gdańskiego.

³² Po uwzględnieniu zwrotów na konto Urzędu Pracy w kwocie 66,4 tys. zł.

³³ Trzy wnioski, które wpłynęły pod koniec 2020 r., rozpatrzono w styczniu 2021 r.

środki z dofinansowania na koszty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz, że nie otrzymał dofinansowania na ten sam cel z innych środków publicznych. Jednocześnie Zastępca Dyrektora Urzędu zaznaczyła, że ustawodawca nie nałożył na powiatowe urzędy pracy obowiązku weryfikacji ww. oświadczenia. W analogicznym przypadku stwierdził, że wystarczające jest przyjęcie oświadczenia złożonego przez przedsiębiorcę pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń³⁴. Zastępca Dyrektora Urzędu wskazała, że zgodnie z umową, zwrot środków może nastąpić tylko w przypadku nieprowadzenia przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej przez okres, na który otrzymał dofinansowanie i ten warunek był sprawdzany.

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Pracy wystąpił jeden przypadek zobowiązujący przedsiębiorcę do zwrotu środków z powodu nieprowadzenia działalności gospodarczej w miesiącu, za który otrzymał dofinansowanie³⁵. Przedsiębiorcę wezwano do zwrotu środków w wysokości 78,0 zł, zgodnie z § 2 ust. 2 umowy o wypłatę dofinansowania. Zwrotu nienależnego wsparcia dokonano w terminie 30 dni od doręczenia wezwania.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na konto Urzędu Pracy dokonano 33 zwrotów otrzymanego dofinansowania w łącznej kwocie 66,4 tys. zł.

W wyniku badania wybranych 10³⁶ z 33 zwrotów ustalono, że powodem zwrotu dofinansowania było m.in. nieprawidłowe wyliczenie wysokości spadku obrotów, podanie błędnego numeru konta, rezygnacja z dofinansowania ze względu na planowane zakończenie prowadzenia działalności gospodarczej.

(akta kontroli str. 694-711, 717-766)

3.2. Badanie 10³⁷ z 994 wniosków niezaakceptowanych do udzielenia wsparcia, wykazało, że:

- czas rozpatrzenia wniosków od momentu wpływu wyniósł od jednego do 27 dni,
- przedsiębiorcę powiadamiano niezwłocznie o braku akceptacji wniosku, tj. najszybciej w dniu jego rozpatrzenia, najpóźniej w ciągu sześciu dni od rozpatrzenia wniosku,
- brak akceptacji wniosku był uzasadniony i wynikał m.in. z zawieszenia działalności przez przedsiębiorcę w okresie, na który przyznane zostało dofinansowanie, prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę krócej niż 14 miesięcy na dzień złożenia wniosku, złożenia wniosku przez przedsiębiorcę niebędącego osobą fizyczną.

(akta kontroli str. 63-64, 658-685)

3.3. Badanie trzech wniosków nierozpatrzonych na 31 grudnia 2020 r.³⁸ wykazało, że pozostawały bez rozpatrzenia³⁹ przez jeden, dwa i sześć dni z powodu złożenia ich pod koniec roku. Rozpatrzono je w miesiącu styczniu 2021 r. w terminach od siedmiu do 20 dni od daty wpływu.

(akta kontroli str. 686-693)

³⁴ Odpowiedź na pytanie 2.42. w sprawie weryfikacji oświadczeń dotyczący wykazanego we wniosku spadku obrotów gospodarczych, intranet.praca.gov.pl/pytania.

³⁵ Ustalony w wyniku weryfikacji danych w CEIDG przed wypłatą kolejnej transzy dofinansowania.

³⁶ Dotyczących wniosków z następujących miesięcy 2020 r.: dwóch z kwietnia, trzech z czerwca, czterech z lipca i jednego z października.

³⁷ Dwa wnioski z miesiąca, w którym wpłynęło najwięcej wniosków tj. z czerwca 2020 r., oraz po jednym wniosku z kwietnia, maja, lipca, sierpnia, września, października, listopada i grudnia 2020 r.

³⁸ Wg stanu na 31 grudnia nie rozpatrzono trzech wniosków o dofinansowanie, wszystkie z datą wpływu w grudniu 2020 r.

³⁹ Na dzień 31 grudnia 2020 r.

3.4. W wyniku badania 40⁴⁰ z 6 463 zaakceptowanych wniosków, w tym 20 złożonych w postaci papierowej, ustalono, że:

- a) rozpatrzono je najszybciej w dniu wpływu, najpóźniej w ciągu 28 dni;
- b) w każdej sprawie weryfikowano spełnianie kryterium przez wnioskodawcę (art. 15zzc ust. 1 i 2 ustawy o COVID-19) - sprawdzano zgodność danych zawartych we wniosku z CEIDG oraz poprawność obliczeń wysokości spadku obrotów i dokumentowano poprzez umieszczenie na wniosku adnotacji o jego zweryfikowaniu, a także załączenie wydruków z CEIDG przed wypłatą każdej transzy dofinansowania;
- c) złożenie 20 badanych wniosków w formie papierowej wynikało z decyzji wnioskodawców;
- d) wypłata wsparcia jednorazowa lub I rata nastąpiły bez zbędnej zwłoki tj. w dniu zaakceptowania wniosku, a najpóźniej w ciągu czterech dni od zaakceptowania wniosku;
- e) w 17 z 40 objętych badaniem przypadkach, II i III raty dofinansowania nie wypłacono w okresach miesięcznych, o których mowa w art. 15zzc ust. 5. Opóźnienie wyniosło od jednego do 32 dni.

(akta kontroli str. 352-657, 694-716)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wypłata pożyczek dotyczących dwóch z 40 badanych zaakceptowanych wniosków o nr 39396/20-COVID i o nr 38994/20-COVID, udzielonych na podstawie art. 15zzda ustawy o COVID-19, nastąpiła po terminie określonym w § 1 ust. 3 umowy pożyczki, tj. po upływie dwóch dni roboczych po zaakceptowaniu wniosku. Opóźnienie w obu sprawach wyniosło trzy dni.

Zastępca Dyrektora Urzędu wyjaśniła, że na opóźnienie miało wpływ nieterminowe przesłanie do Działu Finansowo-Księgowego dyspozycji wypłaty w formie sporządzonej listy „Wykaz wnioskodawców, którym przyznano pożyczki na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej”. Dodatkowo termin obsługi wniosków o pożyczkę wydłużył się z uwagi na wznowienie od lipca 2020 r. obsługi klientów przez Urząd Pracy, realizację form wsparcia wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁴¹, a także sezon urlopowy.

Zastępca Kierownika Działu Programów Rynku Pracy dodatkowo wyjaśniła, że opóźnienie było spowodowane dużą ilością wpływających wniosków o mikropożyczkę, natłokiem spraw związanych ze wznowieniem realizacji form wsparcia wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia, a także brakami kadrowymi, wynikającymi ze zwolnień lekarskich i zaplanowanych wcześniej urlopów.

(akta kontroli str. 320-337)

2. Wypłata dofinansowania na podstawie 17 z 40 badanych zaakceptowanych wniosków, nastąpiła z przekroczeniem okresów miesięcznych, o których mowa w art. 15zzc ust. 5 ustawy o COVID-19. Opóźnienie wyniosło od jednego do 32 dni i dotyczyło wypłaty II raty (osiem⁴² wniosków) albo wypłaty II i III raty (dziewięć⁴³ wniosków).

⁴⁰ Po sześć z kwietnia i maja 2020 r., po pięć z czerwca i lipca 2020 r., po cztery z poszczególnych miesięcy od sierpnia do listopada 2020 r., dwa z grudnia 2020 r.

⁴¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, ze zm., dalej: „ustawa o promocji zatrudnienia”.

⁴² O nr: 5005/DZG/FP/20-COVID, 1547/DZG/FP/20-COVID, 478/DZG/FP/20-COVID, 881/DZG/FP/20-COVID, 1384/DZG/FP/20-COVID, 2699/DZG/FP/20-COVID, 3393/DZG/FP/20-COVID, 2836/DZG/FP/20-COVID.

Zastępca Dyrektora Urzędu oraz Zastępcy Kierownika Działu Programów Rynku Pracy wyjaśnili, że:

- w przypadku 10⁴⁴ wniosków, w związku z brakiem w umowie precyzyjnych zapisów⁴⁵ dotyczących kolejnych wypłat, w miarę posiadanych możliwości organizacyjnych, środki wypłacano w trzech kolejnych miesiącach dofinansowania bez znaczenia, w którym dokładnie dniu nastąpiła wypłata pierwszej czy drugiej transzy. Okres 30 dni pomiędzy kolejnymi transzami nie był fizycznie możliwy do zachowania ze względu na lawinowo wpływające wnioski oraz brak odpowiedniej liczby pracowników wystarczającej do ich bieżącej obsługi,

- w przypadku sześciu⁴⁶ wniosków w związku z faktem, że w roku 2020 r. w miesiącach maj i czerwiec wpłynęło do urzędu najwięcej wniosków - ponad 1800 szt./m-c, a w kwietniu i lipcu ponad 1000 szt./m-c, priorytetem było jak najszybsze rozpatrywanie nowo złożonych wniosków i wypłata pierwszej transzy. Zaistniała sytuacja spowodowała przesunięcie wypłat kolejnych transz w czasie. Na opóźnienia w wypłatach wpływ miał także fakt, że większość pracowników skierowana została do obsługi mikropożyczek, a obsługą wniosków o dofinansowanie zajmowało się w czerwcu od trzech do czterech osób, w lipcu od czterech w I połowie miesiąca do 15 osób w II połowie miesiąca, a we wrześniu od czterech do dziewięciu osób. Dodatkowo wskazano, że na opóźnienia wypłat miała: przeprowadzka związana ze zmianą siedziby urzędu zorganizowana w czerwcu 2020 r., wznowiona od lipca obsługa klientów i realizacja innych form wsparcia wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia, a także sezon urlopowy,

- w przypadku jednego⁴⁷ wniosku, zgodnie z zapisami zawartej umowy o dofinansowanie, urząd wypłacił środki po złożeniu przez przedsiębiorcę oświadczenia o prowadzeniu działalności, złożonego dopiero w dniu 1 czerwca 2020 r. Następną wypłata, w związku z brakiem precyzyjnych wytycznych nastąpiła w kolejnym miesiącu, po weryfikacji kontynuacji prowadzenia działalności.

W ocenie NIK termin wypłaty dofinansowania został określony w art. 15zzc ust. 5 ustawy o COVID-19, zaś wskazane okoliczności nie uzasadniają wypłaty świadczeń po terminach wynikających z zawartej umowy pożyczki oraz przepisów powszechnie obowiązującego prawa.

(akta kontroli str. 332-337, 694-708, 712-716)

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski Podjęcie działań w celu zapewnienia terminowych wypłat pożyczek organizacji pozarządowej oraz rat dofinansowania.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

⁴³ O nr: 46/DZG/POWER/20-COVID, 50/DZG/RPO/20-COVID, 1525/DZG/FP/20-COVID, 1521/DZG/FP/20-COVID, 103/DZG/RPO/20-COVID, 230/DZG/RPO/20-COVID, 42/DZG/POWER/20-COVID, 2858/DZG/FP/20-COVID, 399/DZG/POWER/20-COVID.

⁴⁴ O nr: 46/DZG/POWER/20-COVID, 5005/DZG/FP/20-COVID, 1525/DZG/FP/20-COVID, 1521/DZG/FP/20-COVID, 1547/DZG/FP/20-COVID, 230/DZG/RPO/20-COVID, 42/DZG/POWER/20-COVID, 1384/DZG/FP/20-COVID, 2836/DZG/FP/20-COVID, 399/DZG/POWER/20-COVID.

⁴⁵ Zgodnie z §1 ust. 2 umowy o wypłatę dofinansowania, środki, o których mowa w ust.1, zostaną wypłacane Przedsiębiorcy maksymalnie w trzech miesięcznych równych transzach.

⁴⁶ O nr: 103/DZG/RPO/20-COVID, 478/DZG/FP/20-COVID, 881/DZG/FP/20-COVID, 2858/DZG/FP/20-COVID, 2699/DZG/FP/20-COVID, 3393/DZG/FP/20-COVID.

⁴⁷ O nr 50/DZG/RPO/20-COVID.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

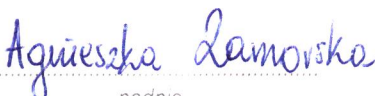
Gdańsk, dnia marca 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Kontrolerzy

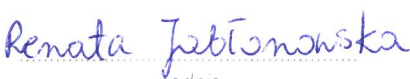
Dyrektor

Agnieszka Zamorska
starszy inspektor kontroli państwowej

podpis

p.o. DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku
Tomasz Słupkowski
podpis

Renata Jabłonowska
starszy inspektor kontroli państwowej

podpis